

Kwalifikacje mierniczego górniczego i geologa górniczego w aktualnym stanie prawnym

Piotr KUJAWSKI
Jerzy PICUR
Wyższy Urząd Górniczy, Katowice

TREŚĆ: Artykuł charakteryzuje zmiany ustawy – Prawo geologiczne, jakie miały miejsce na przestrzeni lat, w obszarze stwierdzania kwalifikacji mierniczego górniczego i geologa górniczego w ruchu zakładów górniczych oraz zakładów. Przytacza regulacje odnoszące się do kwalifikacji dodatkowych, uzyskiwanych wraz z kwalifikacjami mierniczego/geologa górniczego. Prezentuje wymagania w odniesieniu do kwalifikacji w zakresie przygotowania zawodowego oraz doświadczenia zawodowego oczekiwanych od kandydatów wnioskujących o stwierdzenie kwalifikacji, wyjaśnia procedurę postępowania oraz zakres przedmiotowy egzaminu.

SŁOWA KLUCZOWE: mierniczy górniczy, geolog górniczy, przygotowanie zawodowe, doświadczenie zawodowe

1. Wstęp

Mierniczy górniczy i geolog górniczy to osoby, które w ruchu zakładów górniczych i zakładów odgrywają istotną rolę. Przez kolejne lata obowiązywania ustaw górniczych zakres obsługi mierniczej i geologicznej w ruchu poszczególnych rodzajach zakładów podlegał modyfikacjom. Znaczące zmiany w tym obszarze obserwujemy w okresie aktualnie obowiązującej ustawy – Prawo geologiczne i górnicze [10]. Wynikają one z wprowadzenia w życie dwóch istotnych regulacji: ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustaw regulujących warunki dostępu do wykonywania niektórych zawodów [11] i ustawy z dnia 16 czerwca 2023 r. o zmianie ustawy – Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw [12], które w efekcie określają możliwości realizacji uprawnień mierniczego górniczego i geologa górniczego.

Celem artykułu jest zaprezentowanie zmian, jakie miały miejsce na przestrzeni lat, w czasie funkcjonowania poszczególnych ustaw górniczych, oraz wyjaśnienie, jakie uprawnienia w zakresie obsługi zakładów górniczych posiadają obecnie osoby, które do tej pory uzyskały kwalifikacje mierniczego górniczego i geologa górniczego. W ostatnim rozdziale przedstawiono informacje o procedurze stwierdzania kwalifikacji realizowanej w oparciu o obowiązujące rozporządzenie Ministra Przemysłu z dnia 25 czerwca 2024 r. w sprawie kwalifikacji w zakresie górnictwa i ratownictwa górniczego [6].

2. Uregulowania prawne w zakresie kwalifikacji mierniczego górniczego i geologa górniczego do 31 marca 2016 r.

W okresie od roku 1953, tj. od wejścia w życie dekretu Prawo Górnicze [1], aż do roku 1994 r., kiedy to zaczęła obowiązywać ustawa – Prawo geologiczne i górnicze [8], w obszarze kwalifikacji istniało pewnego rodzaju status quo. Przepisy wykonawcze wydawane na podstawie delegacji ustawowych, dotyczące stwierdzania kwalifikacji (uprawnień) mierniczego górniczego i geologa górniczego, najpierw koncentrowały się na precyzyjnym określaniu rodzajów zakładów górniczych, w których czynności te mogły być wykonywane, by w aktualnej odsłonie przyjąć postać bardziej uogólnioną. W jaki sposób przepisy regulowały te kwestie, przedstawia schemat na rys. 1.

Obowiązująca ustawa [10] wprowadziła dwa obszary stwierdzania kwalifikacji, odmienne od dotychczasowego wyraźnego podziału na rodzaje zakładów górniczych. Kwalifikacje mierniczego górniczego i geologa górniczego po 1 stycznia 2012 r. stwierdzano w dwóch obszarach:

- w zakładach górniczych oraz zakładach prowadzących działalność określoną w art. 2 ust. 1 ustawy,
- w zakładach górniczych innych niż podziemne zakłady górnicze.

Pomostem pomiędzy dotychczas stwierdzanymi kwalifikacjami a nowymi regulacjami były zapisy art. 210 ustawy [10], które utrzymywały w mocy decyzje,

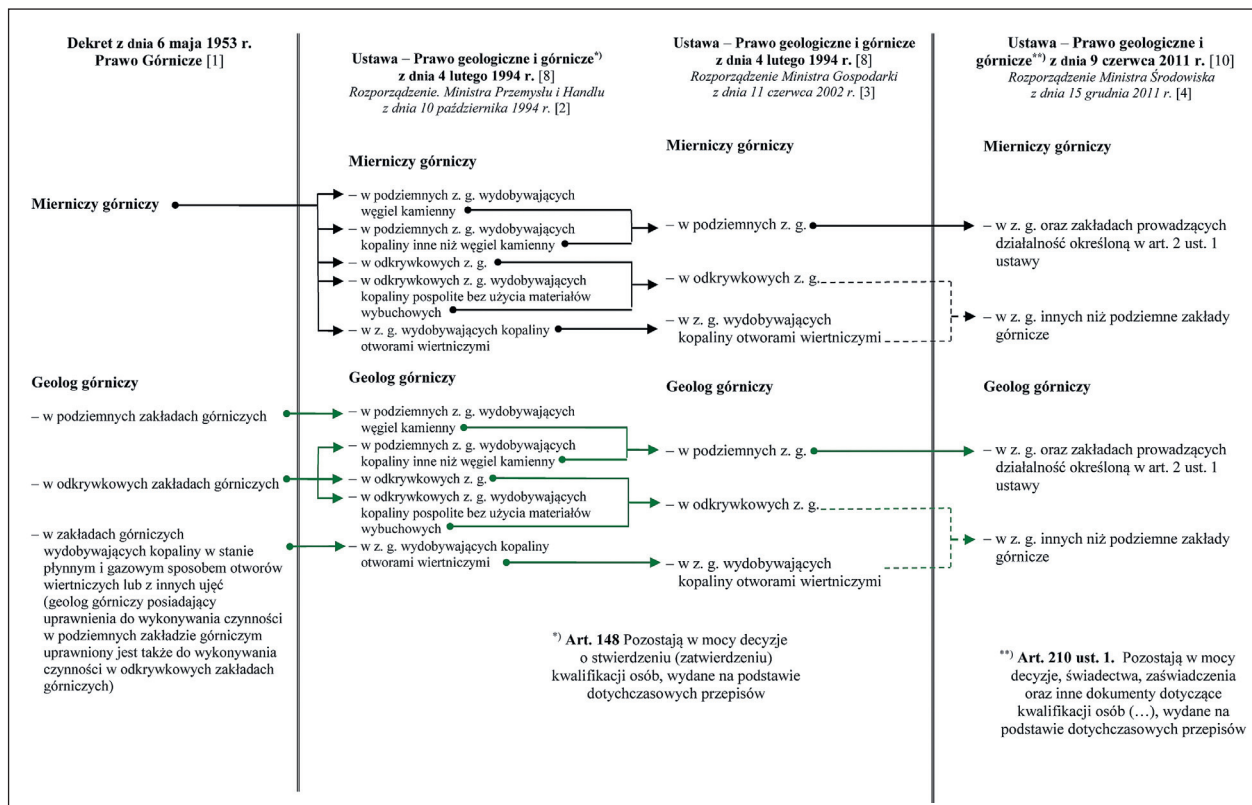
zaświadczenia oraz inne dokumenty dotyczące m.in. kwalifikacji osób, wydane na podstawie dotychczasowych przepisów, wskazując tym samym, że uzyskane do tej pory kwalifikacje pozostawały ważne i uprawniały do wykonywania czynności w ruchu zakładów górniczych. Szczególne znaczenie dla osób, które uzyskały kwalifikacje wcześniej, miały postanowienia zawarte w art. 210 ust. 3, regulujące zakres ich działania i obszar wykonywania uprawnień. Osoby, które uzyskały stwierdzenie kwalifikacji w podziemnych zakładach górniczych przed wejściem w życie tej ustawy, mogły wykonywać czynności mierniczego górniczego/geologa górniczego w zakładach górniczych (każdego rodzaju) oraz zakładach prowadzących działalność określoną w art. 2 ust. 1 ustawy [10]. Natomiast osoby, które uzyskały kwalifikacje w odkrywkowych zakładach górniczych oraz w zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi, mogły wykonywać czynności mierniczego górniczego/geologa górniczego w zakładach górniczych innych niż podziemne zakłady górnicze, a więc równorzędnie w obu wymienionych rodzajach zakładów górniczych. Warto od razu wyjaśnić, że przepis wyraźnie wskazywał na uzyskanie możliwości wykonywania czynności, nie zaś uzyskanie (stwierdzenie) kwalifikacji z mocy ustawy.

W tym miejscu ważne jest zwrócenie uwagi na kwalifikacje dodatkowe, których stwierdzenie pojawiło się w obrocie prawnym w 2002 roku. Stwierdzenie kwalifikacji mierniczego górniczego/geologa górniczego pod rządami ustawy z 1994 r. [8] w wyniku wejścia w życie 1 stycznia 2002 r. ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o zmianie ustawy – Prawo geologiczne i górnicze [8] zostało uzupełnione o kwalifikacje dodatkowe, które stwierdzane były jedno-

cznie, a więc w dniu egzaminu. Zgodnie ze zmienionym ustawą brzmieniem art. 70 ust. 5: „stwierdzenie kwalifikacji mierniczego górniczego lub geologa górniczego (...) stanowi równocześnie stwierdzenie kwalifikacji osoby kierownictwa i dozoru ruchu w poszczególnych rodzajach zakładów górniczych”. Osoba, której stwierdzono kwalifikacje mierniczego/geologa górniczego, mogła wykonywać w ruchu zakładu górniczego – odrębnie: podziemnego, odkrywkowego, „otworowego” – czynności osoby dozoru ruchu (niższego, średniego, wyższego) w specjalności mierniczej/geologicznej oraz czynności kierownika lub zastępcy kierownika działu mierniczego/geologicznego bez potrzeby uzyskania stwierdzenia tych kwalifikacji przez dyrektora właściwego okręgowego urzędu górniczego.

Po 1 stycznia 2012 r. kwalifikacje dodatkowe zostały rozszerzone i jednocześnie po części ograniczone. Wniosek ten wynika z analizy treści art. 59 ust. 3 ustawy [10]: „Stwierdzenie kwalifikacji do wykonywania czynności mierniczego górniczego lub geologa górniczego stanowi równocześnie stwierdzenie kwalifikacji do wykonywania czynności w kierownictwie ruchu oraz w wyższym dozorze ruchu w odkrywkowych zakładach górniczych wydobywających bez użycia środków strzałowych kopaliny inne niż węgiel brunatny, a także w wyższym dozorze ruchu w pozostałych rodzajach zakładów górniczych”.

Jak widać, w ramach rozszerzenia nadano zupełnie nowe kwalifikacje – kierownika ruchu zakładu górniczego w wybranych odkrywkowych zakładach górniczych, co nie miało miejsca w poprzednich regulacjach prawnych. O ograniczeniu świadczy natomiast ostatni fragment przepisu, zgodnie z którym w pozostałych rodzajach zakładów górniczych stwierdzało się jedno-

► Rys. 1. Regulacje prawne w zakresie dotyczącym kwalifikacji mierniczego górniczego i geologa górniczego

► Fig. 1. Legal regulations regarding the qualifications of a mining surveyor and mining geologist

cznie, wraz ze stwierdzeniem kwalifikacji mierniczego/geologa górniczego, wyłącznie kwalifikacje w wyższym dozorcze ruchu. W tym stanie rzeczy powierzenie czynności kierownika lub zastępcy kierownika działu mierniczego/geologicznego w innych zakładach górniczych niż odkrywkowe zakłady górnicze wydobywające bez użycia środków strzałowych kopaliny inne niż węgiel brunatny osobom, które po 1 stycznia 2012 r. uzyskały kwalifikacje mierniczego/geologa górniczego, wymagało stwierdzenia kwalifikacji do wykonywania tych czynności przez dyrektora właściwego okręgowego urzędu górniczego.

3. Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustaw regulujących warunki dostępu do wykonywania niektórych zawodów – stan prawny po 1 kwietnia 2016 r.

Pierwsza istotna zmiana w obszarze kwalifikacji górniczych wiąże się z ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustaw regulujących warunki dostępu do wykonywania niektórych zawodów [11], zwaną dalej ustawą „deregulacyjną”, która rozszerzyła dotychczas stwierdzane kwalifikacje mierniczego górniczego/geologa górniczego o zakłady wykonujące roboty geologiczne, o jakich mowa w art. 86 ustawy [10]. Od 1 kwietnia 2016 r. kwalifikacje mierniczego górniczego i geologa górniczego stwierdza się w:

- zakładach górniczych, zakładach prowadzących działalność określoną w art. 2 ust. 1 oraz zakładach wykonujących roboty geologiczne, o których mowa w art. 86, albo
- zakładach górniczych innych niż podziemne zakłady górnicze oraz zakładach wykonujących roboty geologiczne, o których mowa w art. 86.

Ponadto znowelizowane ustawą „deregulacyjną” Prawo geologiczne i górnicze w jednoznaczny sposób wskazało, kto może wykonywać czynności kierownika działu mierniczego/geologicznego. Nowe brzmienie art. 58, w szczególności dodany ust. 3, oczywiście w pewnym uproszczeniu, określało, że:

- wykonywanie czynności kierownika działu mierniczego/geologicznego w:
  - podziemnych zakładach górniczych lub
  - zakładach górniczych prowadzących podziemne bezziornikowe magazynowanie substancji metodą podziemną, lub
  - zakładach górniczych prowadzących podziemne składowanie odpadów metodą podziemną, lub
  - zakładach prowadzących działalność określoną w art. 2 ust. 1

wymaga posiadania kwalifikacji do wykonywania czynności mierniczego górniczego/geologa górniczego w zakładach górniczych, zakładach prowadzących działalność określoną w art. 2 ust. 1 oraz zakładach wykonujących roboty geologiczne, o których mowa w art. 86;

- wykonywanie czynności kierownika działu mierniczego/geologicznego w:
  - odkrywkowych zakładach górniczych lub
  - zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi, lub

- zakładach górniczych prowadzących podziemne bezziornikowe magazynowanie substancji metodą otworową, lub
- zakładach górniczych prowadzących podziemne składowanie odpadów metodą otworową, lub
- zakładach górniczych prowadzących podziemne składowanie dwutlenku węgla, lub
- zakładach wykonujących roboty geologiczne, o których mowa w art. 86,

wymaga posiadania kwalifikacji do wykonywania czynności mierniczego górniczego/geologa górniczego w zakładach górniczych, zakładach prowadzących działalność określoną w art. 2 ust. 1 oraz zakładach wykonujących roboty geologiczne, o których mowa w art. 86, albo kwalifikacji mierniczego górniczego/geologa górniczego w zakładach górniczych innych niż podziemne zakłady górnicze i zakładach wykonujących roboty geologiczne, o których mowa w art. 86.

Ważne było również przywrócenie, jednoczesnego ze stwierdzeniem kwalifikacji mierniczego/geologa górniczego, stwierdzenia kwalifikacji osób kierownictwa i dozoru ruchu, tak jak to miało miejsce przed 1 stycznia 2012 r., gdy osoba uzyskująca kwalifikacje mierniczego/geologa górniczego mogła pełnić funkcję kierownika lub zastępcy kierownika działu mierniczego/geologicznego bez konieczności stwierdzenia tych kwalifikacji przez dyrektora właściwego okręgowego urzędu górniczego. W nowym brzmieniu art. 59 ust. 2 i 3 czytamy m.in., że stwierdzenie posiadania kwalifikacji do wykonywania czynności mierniczego górniczego/geologa górniczego stanowi równocześnie stwierdzenie posiadania kwalifikacji do wykonywania czynności:

- kierownika oraz zastępcy kierownika działu mierniczego/geologicznego w zakładach górniczych, zakładach prowadzących działalność określoną w art. 2 ust. 1 (lub w zakładach górniczych innych niż podziemne zakłady górnicze – w zależności od stwierdzonych kwalifikacji) oraz zakładach wykonujących roboty geologiczne, o których mowa w art. 86,
- w wyższym dozorcze ruchu w specjalności mierniczej/geologicznej w zakładach górniczych, zakładach prowadzących działalność określoną w art. 2 ust. 1 (lub w zakładach górniczych innych niż podziemne zakłady górnicze – w zależności od stwierdzonych kwalifikacji) oraz zakładach wykonujących roboty geologiczne, o których mowa w art. 86.

W odniesieniu do kwalifikacji geologa górniczego należy dodatkowo zwrócić uwagę, że ustawodawca, przychylając się do zgłaszanych postulatów, rozszerzył zakres kwalifikacji „dodatkowych”. Stwierdzenie posiadania kwalifikacji do wykonywania czynności geologa górniczego w zakładach górniczych, zakładach prowadzących działalność określoną w art. 2 ust. 1 (lub w zakładach górniczych innych niż podziemne zakłady górnicze – w zależności od stwierdzonych kwalifikacji) oraz zakładach wykonujących roboty geologiczne, o których mowa w art. 86, stanowiło równocześnie stwierdzenie posiadania kwalifikacji do wykonywania czynności kierownika oraz zastępcy kierownika ruchu w zakładach górniczych wydobywających wody lecznicze, wody termalne i solanki.

Wobec osób, dla których prezes WUG stwierdził posiadanie kwalifikacji mierniczego/geologa górniczego

► **Tab. 1. Osoby wykonujące czynności mierniczego górniczego w zakładach górniczych, zakładach prowadzących działalność określoną w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze oraz zakładach wykonujących roboty geologiczne, o których mowa w art. 86 tej ustawy**

► **Table 1. Persons performing the activities of a mining surveyor in mining plants and plants conducting the activities specified in Art. 2 sec. 1 of the Act of June 9, 2011. – Geological and Mining Law and plants carrying out geological works referred to in Art. 86 of this Act**

Lp.	Tytuł zawodowy	Zakres ukończonych studiów			Złożone egzaminy uzupełniające	Czas trwania praktyki zawodowej	Rodzaj wykonywanych czynności
		Kierunek studiów	Specjalność	Przedmioty lub efekty uczenia się określone w suplemencie do dyplomu			
1.	magister inżynier	1. górnictwo i geologia 2. geodezja i kartografia	1. geodezja górnicza 2. miernictwo górnicze	geodezja górnicza, górnictwo i ochrona terenów górniczych		2 lata	praktyka miernicza, w tym co najmniej połowa pod ziemią w ruchu podziemnego zakładu górniczego
2.	magister inżynier	geodezja i kartografia	geodezja	geodezja górnicza, górnictwo i ochrona terenów górniczych, zgodnie z programem studiów w zakresie specjalności geodezja górnicza		3 lata	
3.	inżynier	1. górnictwo i geologia 2. geodezja i kartografia	1. geodezja górnicza 2. miernictwo górnicze	geodezja górnicza, górnictwo i ochrona terenów górniczych		3 lata	
4.	inżynier	geodezja i kartografia	geodezja	geodezja górnicza, górnictwo i ochrona terenów górniczych, zgodnie z programem studiów w zakresie specjalności geodezja górnicza		4 lata	

w okresie pomiędzy 1 stycznia 2012 r. a 31 marca 2016 r., zastosowanie miał art. 33 ustawy „deregulacyjnej”. Przepis ten, odnosząc się do osób, które uzyskały stwierdzenie kwalifikacji mierniczego górniczego/geologa górniczego w zakładach górniczych oraz zakładach prowadzących działalność określoną w art. 2 ust. 1 albo w zakładach górniczych innych niż podziemne zakłady górnicze, wskazuje m.in., że „mogą one wykonywać czynności kierownika oraz zastępcy kierownika działu mierniczego/geologicznego w zakładach górniczych oraz zakładach prowadzących działalność określoną w art. 2 ust. 1 albo w zakładach górniczych innych niż podziemne zakłady górnicze”.

Osobom, które posiadały stwierdzenie kwalifikacji geologa górniczego w zakładach górniczych oraz zakładach prowadzących działalność określoną w art. 2 ust. 1 albo w zakładach górniczych innych niż podziemne zakłady górnicze, uzupełniono zakres uprawnień o uprawnienia do wykonywania czynności kierownika oraz zastępcy kierownika ruchu w zakładach górniczych wydobywających wody lecznicze, wody termalne i solanki. Ponadto, zgodnie z art. 33 ust. 3 ustawy [11], wszystkie osoby, które uzyskały kwalifikacje mierniczego górniczego i geologa górniczego przed dniem wejścia w życie ustawy „deregulacyjnej”, a więc niezależnie od tego, pod rządami jakiej ustawy zostały one stwierdzone, mogą wykonywać czynności:

- kierownika i zastępcy kierownika działu mierniczego/geologicznego w zakładach wykonujących roboty geologiczne, o których mowa w art. 86 ustawy,
- w wyższym dozorze ruchu w specjalności mierniczej/geologicznej w zakładach wykonujących roboty geologiczne, o których mowa w art. 86 ustawy,
- mierniczego górniczego/geologa górniczego w zakładach wykonujących roboty geologiczne, o których mowa w art. 86 ustawy.

Jak można zauważyć, ustawa „deregulacyjna” wprowadziła szereg istotnych zmian w obszarach dotyczących kwalifikacji mierniczego górniczego i geologa górniczego. Dociekliwych autor artykułu zachęca do dokładnego przestudiowania treści ustawy „deregulacyjnej”, a w szczególności artykułów 17, 32 i 33.

4. Ustawa z dnia 16 czerwca 2023 r. o zmianie ustawy – Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw – aktualny stan prawny

Ostania zmiana ustawy Pgg, wprowadzona ustawą z dnia 16 czerwca 2023 r. o zmianie ustawy – Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw [12], określa aktualny stan prawny w kwestii stwierdzania kwalifikacji górniczych, w tym kwalifikacji mierniczego górniczego i geologa górniczego. Zasadniczo nie zmieniła ona, interesującego nas, stanu prawnego, jaki obo-

► Tab. 2. Osoby wykonujące czynności mierniczego górniczego w zakładach górniczych innych niż podziemne zakłady górnicze oraz zakładach wykonujących roboty geologiczne, o których mowa w art. 86 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze

► Table 2. Persons performing the activities of a mining surveyor in mining plants other than underground mining plants and in plants performing geological works referred to in Art. 86 of the Act of June 9, 2011 – Geological and Mining Law

Lp.	Tytuł zawodowy	Kierunek studiów	Zakres ukończonych studiów		Złożone egzaminy uzupełniające	Czas trwania praktyki zawodowej	Rodzaj wykonywanych czynności
			Specjalność	Przedmioty lub efekty uczenia się określone w suplemencie do dyplomu			
1.	magister inżynier	1. górnictwo i geologia 2. geodezja i kartografia	1. geodezja górnicza 2. miernictwo górnicze	geodezja górnicza, górnictwo i ochrona terenów górniczych		2 lata	praktyka miernicza, w tym co najmniej połowa w ruchu odkrywkowego zakładu górniczego lub zakładu górniczego wydobywającego kopaliny otworami wiertniczymi
2.	magister inżynier	geodezja i kartografia	geodezja		geodezja górnicza, górnictwo i ochrona terenów górniczych, zgodnie z programem studiów w zakresie specjalności geodezja górnicza	3 lata	
3.	inżynier	1. górnictwo i geologia 2. geodezja i kartografia	1. geodezja górnicza 2. miernictwo górnicze	geodezja górnicza, górnictwo i ochrona terenów górniczych		3 lata	
4.	inżynier	geodezja i kartografia	geodezja		geodezja górnicza, górnictwo i ochrona terenów górniczych, zgodnie z programem studiów w zakresie specjalności geodezja górnicza	4 lata	

wiązywał od 1 kwietnia 2016 r. Kwalifikacje mierniczego górniczego i geologa górniczego stwierdza się obecnie w:

- zakładach górniczych oraz zakładach prowadzących działalność określoną w art. 2 ust. 1 oraz zakładach wykonujących roboty geologiczne, o których mowa w art. 86 ustawy,
- zakładach górniczych innych niż podziemne zakłady górnicze oraz zakładach wykonujących roboty geologiczne, o których mowa w art. 86.

Doprecyzowaniem objęto pojęcie praktyki mierniczej i geologicznej poprzez uwzględnienie takich czynności wykonywanych również w zakładach prowadzących działalność określoną w ustawie Pgg (art. 2, 86). W nowym brzmieniu art. 55 ustawy Pgg [10] organ nadzoru górniczego może, na wniosek osoby ubiegającej się o stwierdzenie posiadania kwalifikacji, uznać za praktykę w zakresie uregulowanym w ustawie wykonywanie czynności, w szczególności w zakładach górniczych lub zakładach prowadzących działalność inną metodą, lub w podmiotach wykonujących w zakresie swojej działalności zawodowej powierzone im czynności w ruchu zakładu górniczego lub zakładu prowadzącego działalność inną metodą, jeżeli udokumentowane doświadczenie zawodowe kandydata nabyte podczas wykonywania tych czynności odpowiada praktyce w zakresie uregulowanym ustawą.

Podsumowując można stwierdzić, że obowiązujący status osób, które uzyskały kwalifikacje mierniczego górniczego i geologa górniczego po 1 stycznia 2012 r., określony zapisami ustawy Pgg, znowelizowanej ustawą „deregulacyjną”, nie uległ modyfikacji. W dalszym ciągu bez zmian pozostają kwalifikacje „dodatkowe”, stwierdzane wraz z kwalifikacjami mierniczego/geologa górniczego, określone w art. 59 ust. 2 i 3 ustawy Pgg.

Co ważne, ustawa [12] w art. 38 ust. 9–12 precyzuje w sposób jednoznaczny i pełny katalog możliwości wykonywania czynności w ruchu zakładów górniczych i zakładów przez osoby posiadające kwalifikacje mierniczego górniczego i geologa górniczego, stwierdzone przed 1 stycznia 2012 r., a więc pod rządami ustawy Pgg z 1994 r. [8]. Ta zmiana niejako zastępuje obowiązujące do tej pory regulacje, zawarte w art. 210 ustawy Pgg.

Z treści art. 38 ust. 9, 10, 11 i 12 ustawy z dnia 16 czerwca 2023 r. [12] wynika, że:

- osoby, które na podstawie przepisów dotychczasowych uzyskały stwierdzenie posiadania kwalifikacji do wykonywania czynności mierniczego górniczego w podziemnych zakładach górniczych, mogą wykonywać czynności:

- 1) mierniczego górniczego w zakładach górniczych, zakładach prowadzących działalność określoną w art. 2 ust. 1 ustawy oraz zakładach wykonu-

► Tab. 3. Osoby wykonujące czynności geologa górniczego w zakładach górniczych, zakładach prowadzących działalność określoną w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze oraz zakładach wykonujących roboty geologiczne, o których mowa w art. 86 tej ustawy

► Table 3. Persons performing the activities of a mining geologist in mining plants and plants conducting the activities specified in Art. 2 sec. 1 of the Act of June 9, 2011. – Geological and Mining Law and plants carrying out geological works referred to in Art. 86 of this Act

Lp.	Tytuł zawodowy	Zakres ukończonych studiów			Złożone egzaminy uzupełniające	Czas trwania praktyki zawodowej	Rodzaj wykonywanych czynności
		Kierunek studiów	Specjalność	Przedmioty lub efekty uczenia się określone w suplemencie do dyplomu			
1.	magister inżynier	1. górnictwo i geologia 2. geologia stosowana	1. geologia górnicza 2. geologia stosowana	geologia górnicza, hydrogeologia, górnictwo i wiertnictwo		2 lata	praktyka geologiczna, w tym co najmniej połowa pod ziemią w ruchu podziemnego zakładu górniczego
2.	1. magister inżynier 2. magister	1. górnictwo i geologia 2. geologia 3. geofizyka 4. inżynieria geologiczna	1. geologia 2. geoinżynieria 3. geofizyka		1) geologia górnicza, górnictwo i wiertnictwo, zgodnie z programem studiów w zakresie geologii górniczej lub geologii stosowanej, 2) hydrogeologia, zgodnie z programem studiów w zakresie geologii górniczej lub geologii stosowanej, lub geologii	3 lata	
3.	inżynier	1. górnictwo i geologia 2. geologia stosowana	1. geologia górnicza 2. geologia stosowana	geologia górnicza, hydrogeologia, górnictwo i wiertnictwo		3 lata	
4.	1. inżynier 2. licencjat	1. górnictwo i geologia 2. geologia 3. geofizyka 4. inżynieria geologiczna	1. geologia 2. geoinżynieria 3. geofizyka		1) geologia górnicza, górnictwo i wiertnictwo, zgodnie z programem studiów w zakresie geologii górniczej lub geologii stosowanej, 2) hydrogeologia, zgodnie z programem studiów w zakresie geologii górniczej lub geologii stosowanej, lub geologii	4 lata	

jących roboty geologiczne, o których mowa w art. 86 ustawy,

- 2) kierownika oraz zastępcy kierownika ruchu w odkrywkowych zakładach górniczych wydobywających kopaliny bez użycia środków strzałowych,
  - 3) kierownika oraz zastępcy kierownika działu mierniczego w zakładach górniczych, zakładach prowadzących działalność określoną w art. 2 ust. 1 ustawy oraz zakładach wykonujących roboty geologiczne, o których mowa w art. 86 ustawy,
  - 4) w wyższym dozorze ruchu i w dozorze ruchu w specjalności mierniczej w zakładach górniczych, zakładach prowadzących działalność określoną w art. 2 ust. 1 ustawy oraz zakładach wykonujących roboty geologiczne, o których mowa w art. 86 ustawy,
- osoby, które na podstawie przepisów dotychczasowych uzyskały stwierdzenie posiadania kwalifikacji do wykonywania czynności mierniczego górniczego w odkrywkowych zakładach górniczych lub mier-

niczego górniczego w zakładach wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi, mogą wykonywać czynności:

- 1) mierniczego górniczego w zakładach górniczych innych niż podziemne zakłady górnicze oraz zakładach wykonujących roboty geologiczne, o których mowa w art. 86 ustawy,
- 2) kierownika oraz zastępcy kierownika ruchu w odkrywkowych zakładach górniczych wydobywających kopaliny bez użycia środków strzałowych,
- 3) kierownika oraz zastępcy kierownika działu mierniczego w zakładach górniczych innych niż podziemne zakłady górnicze oraz zakładach wykonujących roboty geologiczne, o których mowa w art. 86 ustawy,
- 4) w wyższym dozorze ruchu i w dozorze ruchu w specjalności mierniczej w zakładach górniczych innych niż podziemne zakłady górnicze oraz zakładach wykonujących roboty geologiczne, o których mowa w art. 86 ustawy,

► Tab. 4. Osoby wykonujące czynności geologa górniczego w zakładach górniczych innych niż podziemne zakłady górnicze oraz zakładach wykonujących roboty geologiczne, o których mowa w art. 86 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze tej ustawy

► Table 4. Persons performing the activities of a mining geologist in mining plants other than underground mining plants and in plants performing geological works referred to in Art. 86 of the Act of June 9, 2011 – Geological and Mining Law of this Act

Lp.	Tytuł zawodowy	Zakres ukończonych studiów			Złożone egzaminy uzupełniające	Czas trwania praktyki zawodowej	Rodzaj wykonywanych czynności
		Kierunek studiów	Specjalność	Przedmioty lub efekty uczenia się określone w suplemencie do dyplomu			
1.	magister inżynier	1. górnictwo i geologia 2. geologia stosowana	1. geologia górnicza 2. geologia stosowana	geologia górnicza, hydrogeologia, górnictwo i wiertnictwo		2 lata	praktyka geologiczna, w tym co najmniej połowa w ruchu odkrywzkowego zakładu górniczego lub zakładu górniczego wydobywającego kopaliny otworami wiertniczymi
2.	1. magister inżynier 2. magister	1. górnictwo i geologia 2. geologia 3. geofizyka 4. inżynieria geologiczna	1. geologia 2. geoinżynieria 3. geofizyka		1) geologia górnicza, górnictwo i wiertnictwo, zgodnie z programem studiów w zakresie geologii górniczej lub geologii stosowanej, 2) hydrogeologia, zgodnie z programem studiów w zakresie geologii górniczej lub geologii stosowanej, lub geologii	3 lata	
3.	inżynier	1. górnictwo i geologia 2. geologia stosowana	1. geologia górnicza 2. geologia stosowana	geologia górnicza, hydrogeologia, górnictwo i wiertnictwo		3 lata	
4.	1. inżynier 2. licencjat	1. górnictwo i geologia 2. geologia 3. geofizyka 4. inżynieria geologiczna	1. geologia 2. geoinżynieria 3. geofizyka		1) geologia górnicza, górnictwo i wiertnictwo, zgodnie z programem studiów w zakresie geologii górniczej lub geologii stosowanej, 2) hydrogeologia, zgodnie z programem studiów w zakresie geologii górniczej lub geologii stosowanej, lub geologii	4 lata	

– osoby, które na podstawie przepisów dotychczasowych uzyskały stwierdzenie posiadania kwalifikacji do wykonywania czynności geologa górniczego w podziemnych zakładach górniczych, mogą wykonywać czynności:

- 1) geologa górniczego w zakładach górniczych, zakładach prowadzących działalność określoną w art. 2 ust. 1 ustawy oraz zakładach wykonujących roboty geologiczne, o których mowa w art. 86 ustawy,
- 2) kierownika oraz zastępcy kierownika ruchu w:
  - a) odkrywzkowych zakładach górniczych wydobywających kopaliny bez użycia środków strzałowych,
  - b) zakładach górniczych wydobywających wody lecznicze, wody termalne i solanki,
  - c) zakładach wykonujących roboty geologiczne bez użycia środków strzałowych na głębokości do 100 m,
- 3) kierownika oraz zastępcy kierownika działu geologicznego w zakładach górniczych, zakładach prowadzących działalność określoną w art. 2 ust. 1 ustawy

oraz zakładach wykonujących roboty geologiczne, o których mowa w art. 86 ustawy,

- 4) w wyższym dozorze ruchu i w dozorze ruchu w specjalności geologicznej w zakładach górniczych, zakładach prowadzących działalność określoną w art. 2 ust. 1 ustawy oraz zakładach wykonujących roboty geologiczne, o których mowa w art. 86 ustawy,

– osoby, które na podstawie przepisów dotychczasowych uzyskały stwierdzenie posiadania kwalifikacji do wykonywania czynności geologa górniczego w odkrywzkowych zakładach górniczych lub geologa górniczego w zakładach wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi, mogą wykonywać czynności:

- 1) geologa górniczego w zakładach górniczych innych niż podziemne zakłady górnicze oraz zakładach wykonujących roboty geologiczne, o których mowa w art. 86 ustawy,
- 2) kierownika oraz zastępcy kierownika ruchu w:

- a) odkrywkowych zakładach górniczych wydobywających kopaliny bez użycia środków strzałowych,
  - b) zakładach górniczych wydobywających wody lecznicze, wody termalne i solanki,
  - c) zakładach wykonujących roboty geologiczne bez użycia środków strzałowych na głębokości do 100 m,
- 3) kierownika oraz zastępcy kierownika działu geologicznego w zakładach górniczych innych niż podziemne zakłady górnicze i zakładach wykonujących roboty geologiczne, o których mowa w art. 86 ustawy,
- 4) w wyższym dozorze ruchu i w dozorze ruchu w specjalności geologicznej w zakładach górniczych innych niż podziemne zakłady górnicze oraz zakładach wykonujących roboty geologiczne, o których mowa w art. 86 ustawy.

4. Postępowanie w sprawie stwierdzenia kwalifikacji

Osoba przystępująca do procedury stwierdzenia kwalifikacji mierniczego górniczego lub geologa górniczego powinna posiadać kwalifikacje w zakresie przygotowania zawodowego i doświadczenia zawodowego.

Kwalifikacje w zakresie przygotowania zawodowego to znajomość, w stopniu niezbędnym do wykonywania tych czynności, przepisów prawa geologicznego i górniczego oraz innych przepisów stosowanych w ruchu zakładu górniczego albo zakładu, zagadnień związanych z wykonywaniem czynności mierniczego górniczego/geologa górniczego, czynności kierownika ruchu w odkrywkowych zakładach górniczych wydobywających kopaliny bez użycia środków strzałowych, czynności kierownika działu mierniczego/geologicznego w zakładach górniczych albo zakładach i czynności w wyższym dozorze ruchu w specjalności mierniczej/geologicznej w zakładach górniczych albo zakładach. W przypadku geologa górniczego również zagadnień związanych z wykonywaniem czynności kierownika ruchu w zakładach górniczych wydobywających wody lecznicze, wody termalne i solanki. Tak sformułowany katalog wymaga sięgnięcia do następujących aktów prawnych (według stanu na 1 września 2024 r.):

- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. z 2024 r., poz. 1290),
  - rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 28 października 2015 r. w sprawie dokumentacji mierniczo-geologicznej (Dz.U. poz. 1941),
  - rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 grudnia 2017 r. w sprawie planów ruchu zakładów górniczych (Dz.U. poz. 2293),
  - rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie zagrożeń naturalnych w zakładach górniczych (Dz.U. z 2021 r., poz. 1617),
- oraz – dodatkowo dla geologów górniczych:
- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 kwietnia 2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących projektów zagospodarowania złóż (Dz.U. poz. 511),
  - rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 15 lipca 2015 r. w sprawie dokumentacji geologicznej złoża

kopaliny, z wyłączeniem złoża węglowodorów (Dz.U. poz. 987),

- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2016 r. w sprawie dokumentacji hydrogeologicznej i dokumentacji geologiczno-inżynierskiej (Dz.U. poz. 2033),
- rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 23 grudnia 2020 r. w sprawie innych dokumentacji geologicznych (Dz.U. poz. 2449),
- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 15 listopada 2011 r. w sprawie operatu ewidencyjnego oraz wzorów informacji o zmianach zasobów złoża kopaliny (Dz.U. nr 262, poz. 1568).

Ze względu na obszar stwierdzanych kwalifikacji osoby, które zamierzają uzyskać je w zakładach górniczych, zakładach prowadzących działalność określoną w art. 2 ust. 1 i zakładach wykonujących roboty geologiczne, o jakich mowa w art. 86 ustawy, powinny szczegółowo zapoznać się z zadaniami mierniczego/geologa górniczego i służby mierniczej/geologicznej, zawartymi w przepisach dotyczących prowadzenia ruchu. Niezbędne będzie przeanalizowanie:

- rozporządzenia Ministra Energii z dnia 23 listopada 2016 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących prowadzenia ruchu podziemnych zakładów górniczych (Dz.U. z 2017 r., poz. 1118, z późn. zm.),
- rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 8 kwietnia 2013 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących prowadzenia ruchu odkrywkowego zakładu górniczego (Dz.U. poz. 1008, z późn. zm.),
- rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 25 kwietnia 2014 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących prowadzenia ruchu zakładów górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi (Dz.U. poz. 812).

Natomiast ubiegając się o stwierdzenie kwalifikacji mierniczego/geologa górniczego w zakładach górniczych innych niż podziemne zakłady górnicze oraz zakładach wykonujących roboty geologiczne, o których mowa w art. 86 ustawy, należy pominąć zagadnienia odnoszące się do podziemnych zakładów górniczych.

Kwalifikacje w zakresie doświadczenia zawodowego to odbycie, również przed uzyskaniem kwalifikacji w zakresie przygotowania zawodowego, praktyki mierniczej/geologicznej, której czas trwania określają przepisy wykonawcze, w ruchu zakładu górniczego lub zakładu. Praktyką jest wykonywanie czynności na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej w dziale ruchu lub specjalności w:

- zakładach górniczych prowadzących działalność tą samą metodą lub
- zakładach wykonujących roboty geologiczne, o których mowa w art. 86, lub
- zakładach prowadzących działalność określoną w art. 2 ust. 1, lub
- podmiotach wykonujących w zakresie swojej działalności zawodowej powierzone im czynności w ruchu zakładu górniczego prowadzącego działalność tą samą metodą albo zakładu.

Warto podkreślić, że zdefiniowany ustawowo zakres przygotowania zawodowego ogranicza niejako znajomość przepisów do „stopnia niezbędnego”. W pracy mierniczego górniczego/geologa górniczego niejed-

nokrotnie ważna będzie wiedza bazująca na innych przepisach prawnych, np. ustawie o ochronie gruntów rolnych i leśnych, ustawie Prawo budowlane, ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ustawie Prawo geodezyjne i kartograficzne, ustawie Prawo wodne, ustawie Kodeks cywilny oraz Polskich Normach, i tzw. wiedzy technicznej (np. instrukcji technicznych), gdyż tak ustawa, jak i akty wykonawcze do nich się odwołują.

Od 6 lipca 2024 r. obowiązuje rozporządzenie Ministra Przemysłu z dnia 25 czerwca 2024 r. w sprawie kwalifikacji w zakresie górnictwa i ratownictwa górniczego [6], które określa m.in. szczegółowe wymagania dotyczące wymienionych kwalifikacji. W stosunku do obowiązujących wcześniej rozporządzeń Ministra Środowiska w sprawie kwalifikacji w zakresie górnictwa i ratownictwa górniczego z dnia 15 grudnia 2011 r. [4] i z dnia 28 października [5] istotną różnicą jest wprowadzenie w odniesieniu do kwalifikacji mierniczego górniczego i geologa górniczego

podziału na zakres stwierdzanych kwalifikacji. Wymagania te zostały określone w załącznikach nr 2 i 3 do rozporządzenia. Ponadto uwagę zwraca zmiana w obszarze opisu rodzaju wykonywanych czynności oraz że rozszerzony został katalog egzaminów uzupełniających dla osób, które będą ubiegać się o stwierdzenie kwalifikacji geologa górniczego, a które ukończyły studia w zakresie innym niż geologia górnicza i geologia stosowana. Do dotychczasowych trzech egzaminów: z geologii górnicznej, górnictwa i wiertnictwa dodano egzamin z hydrogeologii zgodnie z programem studiów w zakresie geologii górnicznej lub geologii stosowanej czy geologii.

Postępowanie w sprawie stwierdzenia kwalifikacji wszczyna się na wniosek kandydata. Wzór wniosku dostępny jest na stronie internetowej Wyższego Urzędu Górniczego (www.wug.gov.pl/do_pobrania/formularze). Z procedurą można zapoznać się na stronie BIP WUG, w zakładce „Sposoby przyjmowania i załatwiania spraw”.

Qualifications of a mining surveyor and mining geologist in the current state of law

Abstract: Surveying and geological documentation is the basic source of information on mining activities. The obligation to have, update and supplement it during the progress of works rests with the entrepreneur. The persons authorised to prepare it (apart from the exception concerning opencast mining plants) are a mining surveyor and a mining geologist, whose qualifications are confirmed by the president of the State Mining Authority. During the period of operation of the three mining laws, changes related to the certification of qualifications (authorisations) of a mining surveyor and a mining geologist mainly concerned the definition of the types of mining plants in which these activities could be performed.

The Act of June 9, 2011 - Geological and Mining Law, in force since January 1, 2012, has introduced significant changes over a period of 12 years, both in terms of qualifications and the procedure. Subsequent modifications to the Act in 2015 and 2023 in the area of determining qualifications require clarification of the current legal status. It will be useful both for candidates seeking to have their qualifications verified and for those who already possess such qualifications.

Literatura

1. Dekret z dnia 6 maja 1953 r. – Prawo górnicze (Dz.U. z 1978 r. nr 4, poz. 12, z późn. zm.).
2. Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 10 października 1994 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładów górniczych oraz mierniczego górniczego i geologa górniczego (Dz.U. nr 109, poz. 522, z późn. zm.).
3. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 11 czerwca 2002 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładów górniczych, mierniczego górniczego i geologa górniczego oraz wykazu stanowisk w ruchu zakładu górniczego, które wymagają szczególnych kwalifikacji (Dz.U. nr 84, poz. 755, z późn. zm.).
4. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2011 r. w sprawie kwalifikacji w zakresie górnictwa i ratownictwa górniczego (Dz.U. nr 275, poz. 1628).
5. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 października 2015 r. w sprawie dokumentacji mierniczo-geologicznej (Dz.U. poz. 1941).
6. Rozporządzenie Ministra Przemysłu z dnia 25 czerwca 2024 r. w sprawie kwalifikacji w zakresie górnictwa i ratownictwa górniczego (Dz.U. poz. 992).
7. Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2024 r., poz. 572)
8. Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. z 2005 r. nr 228, poz. 1947, z późn. zm.).
9. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o zmianie ustawy – Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. nr 110, poz. 1190).
10. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. z 2024 r., poz. 1290).
11. Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustaw regulujących warunki dostępu do wykonywania niektórych zawodów (Dz.U. poz. 1505).
12. Ustawa z dnia 16 czerwca 2023 r. o zmianie ustawy – Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 2029)
13. Zarządzenie nr 22 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 1 lipca 2024 r. w sprawie powołania Komisji egzaminacyjnej dla stwierdzenia kwalifikacji mierniczego górniczego oraz kwalifikacji geologa górniczego (Dz.Urz. WUG z 2024 r., poz. 34).